

sebi i drugima, što čitamo u epigramu *Opet moji epigrami*. Realizam njegovih Epigrama ima u sebi čistoću toga naziva. Pjesnik realistički crta svoje vrijeme. Uzmite kao primjer, kad se obraća Nadbiskupu Ostrogonškome (str. 185.) u završnim stihovima, kad je cijeli epigram dobar odjek lektire Eshilovih Perzijanaca, kao što je onaj na str. 187. Mnogo nam kažu epigrami: Pjesnik nosi knjige u zalagaonicu (s. 205.), Matijin put u nebo (s. 207.), Kob vojnika Blaža (s. 211.), Krmeljivome Seneki (s. 227.), Lazaru (s. 229.), Ljubitelju starih knjiga (s. 231.), Molitva za kralja Matiju (s. 235.), dok je epigram: Jelen vozi kraljevska kolica (s. 253.) duhovito koncipirani i fino poentirani žalac protiv kralja Matije. To plastično ruganje pjesnik nastavlja u epigramu s naslovom *Kralju* (s. 267.). Pjesnik je svoj pacifizam s mnogo gorke ironije izrazio u pjesmi *Molitva bogu Marsu za mir* (s. 309.). Taj epigram pokazuje na osobiti način, koliko je Šopu uspjelo pretočiti ono neizrazivo iz izvornika. Ima i anemičnih epigrama, a i elegija, kao što smo vidjeli.

Šop je više epigrama preveo adekvatno distihičkim metrom, da bi uvažio i tu tradicionalnu mogućnost prevođenja, ali je ipak u cjelini sproveo svoje načelo u prevođenju Pannoniusa, koje mu je uspjelo. Najduhovitiji epigram *Jelen vozi kraljevska kolica* Šop je preveo prema svome načelu prevođenja, te je distih zamijenio ritmičkim heksametrom, kome je dodao dobre rime.

*

Janus Pannonius očekuje svoju monografiju. Tko god se na to odlučio, njemu će dobro doći ovo Akademijino izdanje. U tome će mu biti od velike koristi i Šopovi prijevodi, koji nas uvjeravaju, da se latinisti samo po vanjskom ruhu razlikuju od drugih naših književnika raznih epoha, a da su po svojoj tematici i duhu jedno s onima, koji su pisali samo na narodnom jeziku.

Knjiga Pannoniusove poezije ojačat će naš žar i naše oduševljenje za latiniste, koji su još uvijek živi.

Zagreb.

T. Smerdel.

O REŠETAROVU TEKSTU JEDNE ĐURĐEVIĆEVE LATINSKE PJESME. — U svom izdanju *Djela Ignjata Đurđevića* (Stari pisci hrvatski XXV, 1 i XXV, 2) Rešetar je kao 7. prilog uvoda pred 2. sveskom objavio Đurđevićevu pjesmu *Ad Vincentium Petrovium — Elegia* od 33 elegijska distiha iz njegova rukopisnog zbornika *Poetici lusui varii*. Dok sam priređivao za štampu tekst tih Đurđevićevih latinskih pjesama iz autografa, koji se dosta teško čita, jer su slova sitna, veselio sam se, što je za tu pjesmu posao već obavio Rešetar. Računao sam naime, da ću u njegovu tekstu naći pouzdanu kontrolu za svoje čitanje te pjesme. Kad sam usporedio svoj prijepis s njegovim, vidio sam, da se ne slažu na sedam mjesta. Nato sam ponovo pregledao ta mjesta i ustanovio, da je Rešetar na svih sedam pogrešno pročitao Đurđevićev tekst. Kako je ta pjesma, koja je i inače vrlo važna, jer nam pruža podatke o Đurđevićevu životu u izgnanstvu u Italiji, objavljena u Akademijinu izdanju, smatram potrebnim upozoriti na pogreške u Rešetarovu tekstu.

U toj elegiji, koju Đurđević iz Italije šalje svom prisnom prijatelju, dubrovačkom pjesniku Vici Petroviću, 19. se stih započinje riječju *Nunc*, koju je Rešetar netočno pročitao *Num*. Čitav distih glasi:

*Nunc tibi quas grates, teneri quod pignus amoris
(Vincenti cedro debite) ferre parem?*

Uz upitne zamjenice *quas* i *quod* ne može u istoj rečenici biti opravdana upitna čestica *num* nespojena s njima. To je Rešetar morao opaziti.

Govoreći o slavnoj prošlosti italskog tla, Đurđević u 31. stihu kaže:

Cuique honor est fonti, nullum sine nomine saxum.

Pjesnik time ističe, da na italskom tlu svako vrelo i svaki kamen imaju slavnu tradiciju. Rešetar je riječ *saxum* pročitao kao *forum* i time pokvario pjesnikovu misao. Očito ga je kod riječi *saxum* zaveo u bludniju starijski oblik slova s (=f), koje se lako može zamijeniti sa f. Međutim Đurđević uvijek tako piše slovo s, a usto je neobično, što Rešetar nije primijetio, da riječ *forum* ne pristaje kontekstu rečenice ni metru.

Navodeći gradove južne Italije, Đurđević u 47. stihu spominje *Melfictum*, današnju Molfettu. Rešetar krivo piše *Molfictum* povodeći se valjda za današnjim oblikom imena toga grada.

U 48. stihu pjesnik apostrofiraju grad Abellu riječima:

Quaeque foves gelidum, mollis Abella, nemus.

Oblik *quaeque* (=et tu, quae) Rešetar je pročitao *quoque*, čime rečenica postaje nejasna.

Đurđevićev 54. stih glasi:

Tunditur Ionio pesque solumque mari.

Rešetar krivo čita dvije riječi u tome stihu i piše:

Tunditur Aonio pesque totumque mari.

I zbog stvarnih i zbog metričkih razloga morao je opaziti, da je taj stih pogrešno pročitao. *Aonius* je pridjev izveden od imenice *Aonia*, koja označuje predio Beotije, gdje je vrelo Aganipa, pa se zato *Aonius* upotrebljava i kao epitet za Muze. Ali kako bi taj epitet pristajao moru? Nadalje u riječi *totum* slog *to* po naravi je dug, pa ne može zajedno sa *pesque* tvoriti daktil.

Appoline u 57. stihu očita je Rešetarova omaška mjesto *Apolline*.

U predzadnjem stihu, oprastajući se od svog prijatelja, pjesnik se šaljivo izražava, da mu je Muza zad ijemala i da već hrče. Taj stih glasi:

Dulcis amice, vale, mea nam Polyhimnia (sic!) stertit.

Rešetar je pokvario tu pjesničku šalu pogrešno čitajući *flectit* mjesto *stertit*. Osim toga *flectit* bez nekog dodatka nema pravoga smisla.

Čudno je, što su se Rešetaru kao izdavaču Đurđevićevih djela potkrale navedene pogreške. S pravom se moralo očekivati, da će biti vještiji u čitanju pjesnikova rukopisa.

V. Gortan, Zagreb.

VRIJEDAN I KORISTAN PRIRUČNIK ZA LATINISTE. — U zbirci *Wissenschaftliche Forschungsberichte (Geisteswissenschaftliche Reihe herausgegeben von Prof. Dr. Karl Hönn)* izdala je naklada A. Francke u Bernu god. 1951. djelo *Lateinische Literatur und Sprache in der Forschung seit 1937* (299 str., cijena 23,80 maraka). Autori su mu Karl Büchner, profesor na sveučilištu u Freiburgu, i J. B. Hofmann, sadašnji urednik *Thesaurus-a linguae Latinae*. Prvi navodi i prikazuje važnije publikacije s područja latinske književnosti, a drugi s područja latinskog i najbližih mu jezika.

U predgovoru se ističe, da je toj knjizi isti zadatak, koji je poslije Prvoga svjetskog rata imalo djelo: *W. Kroll, Lateinische Philologie, Gotha 1919*. Kako je i u vremenu iza Drugoga svjetskog rata još uvijek uvelike otežano nabavljanje stručne literature iz različitih zemalja, taj Büchner—Hofmannov priručnik hoće da nekako ublaži to stanje i da bar